

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-461/13

**Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland eV
prieš
Bundesrepublik Deutschland**

(*Bundesverwaltungsgericht* prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Aplinka — Europos Sąjungos politika vandens srityje — Direktyva 2000/60/EB — 4 straipsnio 1 dalis — Su paviršiniais vandenimis susiję aplinkos tikslai — Paviršinio vandens telkinio būklės prastėjimas — Vandens kelio plėtros projektas — Valstybių narių pareiga neišduoti projekto, dėl kurio gali suprastėti paviršinio vandens telkinio būklė, leidimo — Reikšmingi kriterijai vertinant, ar suprastėjo vandens telkinio būklė“

Santrauka – 2015 m. liepos 1 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

1. *Aplinka — Sąjungos politika vandens srityje — Direktyva 2000/60 — Su paviršiniais vandenimis susiję aplinkos tikslai — Šiuos tikslus nustatančių nuostatų privalomas pobūdis ir valstybių narių pareiga juos pasiekti*

(*Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalies a punkto i–iii papunkčiai, 7, 5, 8, 11 ir 13 straipsniai ir V priedas*)

2. *Aplinka — Sąjungos politika vandens srityje — Direktyva 2000/60 — Pagrindų direktyvos pobūdis — Visiškas nacionalinės teisės aktų suderinimas — Nebuvimas*

(*EB 175 straipsnio 1 dalis (dabar – SESV 192 straipsnio 1 dalis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60)*)

3. *Aplinka — Sąjungos politika vandens srityje — Direktyva 2000/60 — Su paviršiniais vandenimis susiję aplinkos tikslai — Paviršinio vandens telkinio būklės suprastėjimo sąvoka*

(*Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktis ir 7 straipsnis*)

1. Direktyvos 2000/60, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, 4 straipsnio 1 dalies a punkto i–iii papunkčiai aiškintini taip, kad valstybės narės – su sąlyga, kad nesuteikta išimtis, – privalo neišduoti konkretaus projekto leidimo, kai dėl to projekto gali suprastėti paviršinio vandens telkinio būklė arba jeigu kyla grėsmė, kad dėl jo šioje direktyvoje nustatytu laiko momentu nebus pasiekta gera paviršinio vandens būklė arba geras tokio vandens ekologinis potencialas ir gera cheminė būklė.

Pirmiausia, Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunkčio tekstas patvirtina šios nuostatos privalomą pobūdį. Iš tiesų, šioje nuostatoje pateikta nuoroda į tai, jog valstybės narės įgyvendina būtinas priemones, kad neprastėtų visų paviršinio vandens telkinių būklė, reiškia jų pareigą taip veikti. Konkretaus projekto leidimą reikia suprasti kaip tokį įgyvendinimą.

Antra, minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyti du atskiri, nors ir neatsiejamai susiję, tikslai. Viena vertus, remiantis 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunkčiu, valstybės narės įgyvendina būtinas priemones, kad neprastėtų visų paviršinio vandens telkinių būklė (pareiga neleisti prastėti). Kita vertus, remiantis šio 4 straipsnio 1 dalies a punkto ii ir iii papunkčiais, valstybės narės apsaugo, gerina ir atnaujina visus paviršinio vandens telkinius, kad gera būklė būtų pasiekta ne vėliau kaip 2015 m. pabaigoje (pareiga pagerinti). Šiomis pareigomis siekiama įgyvendinti Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatytus kokybinius tikslus – išsaugoti arba atkurti gerą paviršinio vandens būklę, gerą ekologinį potencialą ir gerą cheminę būklę.

Be to, siekiant užtikrinti, kad valstybės narės įgyvendintų šiuos aplinkos tikslus, Direktyvoje 2000/60 numatytos kelios nuostatos, būtent 3, 5, 8, 11 ir 13 straipsniuose ir V priede, kuriomis nustatomas sudėtingas, iš kelių detalai reglamentuotų etapų susidedantis procesas, kad valstybėms narėms būtų sudaryta galimybė įgyvendinti būtinas priemones, atsižvelgiant į jų teritorijoje esančių vandens telkinių specifikacijas ir charakteristikas. Šios aplinkybės patvirtina aiškinimą, kad šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punktas neapsiriboja vien tikslų planuoti upių baseinų valdymą paskelbimu vartojant programinę formuluotę, bet turi ir įpareigojamąjį poveikį kiekvienu šioje direktyvoje numatytos procedūros etapu, kai tik nustatoma atitinkamo vandens telkinio ekologinė būklė.

Trečia, tai pat yra ir minėtos direktyvos 4 straipsnio 7 dalyje numatytos išimčių sistemos atveju. Visų pirma šios direktyvos 4 straipsnio 7 dalyje numatytų išimčių kategorijų struktūra leidžia manyti, jog minėtame 4 straipsnyje ne tik įtvirtintos principinės pareigos, bet jis susijęs ir su konkrečiais projektais.

Šiai pareigai neleisti prastėti vandens telkinių būklei Sąjungos teisės aktų leidėjas suteikė savarankišką statusą ir ši pareiga neapsiriboja instrumentu, naudojamu taikant pareigą pagerinti vandens telkinių būklę. Ji lieka privaloma kiekvienu Direktyvos 2000/60 įgyvendinimo etapu ir taikoma bet kuriai paviršinio vandens telkinio, kuriam buvo ar turėjo būti patvirtintas valdymo planas, rūšiai ir būklei.

(žr. 31, 32, 39, 41–44, 47, 49–51 punktus, rezoliucinės dalies 1 punktą)

2. Direktyva 2000/60, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, yra remiantis EB 175 straipsnio 1 dalimi (dabar – SESV 192 straipsnio 1 dalis) priimta pagrindų direktyva. Ja nustatomi bendrieji vandens apsaugos principai ir bendras veiksmų pagrindas ir užtikrinamas bendrųjų principų ir struktūrų, leidžiančių saugoti vandenį Europos Sąjungoje ir jį ekologiškai tvariai naudoti, koordinavimas, integracija ir plėtojimas tolesnėje ateityje. Direktyva nustatytus bendruosius principus ir bendrą veiksmų pagrindą vėliau turi plėtoti valstybės narės, per šioje direktyvoje nustatytus terminus priimdamos konkrečias priemones. Tačiau ja nesiekama visiškai suderinti valstybių narių teisės aktų vandens srityje.

(žr. 34 punktą)

3. Direktyvos 2000/60, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje vartojama paviršinio vandens telkinio „būklės prastėjimo“ sąvoka aiškintina taip, kad prastėjimas yra tuomet, kai bent vieno iš kokybės elementų būklė, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos V priedą, suprastėja viena klase, net jei šis suprastėjimas bendrai nepasireiškia tuo, kad paviršinio vandens telkinys priskiriamas prie žemesnės klasės. Tačiau jeigu atitinkamas kokybės elementas, kaip jis suprantamas pagal šį priedą, jau priskirtas prie žemiausios klasės, bet koks šio elemento suprastėjimas yra paviršinio vandens telkinio būklės prastėjimas, kaip tai suprantama pagal šio 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį.

Be šios nuostatos teksto ir iš jo išplaukiančio pažodinio aiškinimo, ši aiškinimą patvirtina paviršinio vandens būklės įvertinimas, grindžiamas ekologinės būklės, kuri apima penkias klases, analize. Šios klasės yra tik priemonės, kurios apriboja valstybių narių diskreciją nustatant kokybės elementus, atspindinčius realią tam tikro vandens telkinio būklę. Visų pirma, jeigu būtų taikoma vadinamoji „one out all out“ taisyklė, pagal kurią vandens telkinys priskiriamas prie žemesnės klasės, kai vieno iš kokybės elementų santykis tampa mažesnis už lygį, kurį atitinka dabartinė klasė, tai, viena vertus, sulaukytų valstybes nares nuo bandymų išvengti paviršinio vandens telkinio būklės prastėjimo toje pačioje būklės klasėje ir, kita vertus, taip pat reikštų, kad žemiausios klasės vandenys pašalinami iš pareigos išvengti jų prastėjimo taikymo srities.

Kalbant apie kriterijus, leidžiančius daryti išvadą apie vandens telkinio būklės prastėjimą, pažymėtina, kad iš Direktyvos 2000/60 4 straipsnio, visų pirma jo 6 ir 7 dalių, bendros struktūros matyti, kad vandens telkinio būklės suprastėjimas, net laikinas, leidžiamas tik taikant griežtas sąlygas. Tai reiškia, kad riba, kurią peržengus konstatuojamas pareigos išvengti vandens telkinio būklės prastėjimo pažeidimas, turi būti žema.

Priešingas aiškinimas, kad tik didelė žala reiškia vandens telkinio būklės suprastėjimą, t. y. aiškinimas, iš esmės pagrįstas neigiamo poveikio vandenims ir su vandeniu susijusių ekonominių interesų palyginimu, negali būti kildinamas iš Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunkčio teksto. Be to, taip aiškinant neatsižvelgiama į šioje direktyvoje nustatytą pareigos išvengti vandens telkinio būklės prastėjimo ir minėtos direktyvos 4 straipsnio 7 dalyje numatytų išimčių pagrindų skirtumą, nes tik pastaruosiuose yra elementų, kurie turi būti svarstomi lyginant interesus.

(žr. 55–57, 59, 61–63, 67, 68, 70 punktus, rezoliucinės dalies 2 punktą)